

שמירת הלשון

לשון הרע על בעלי מחלוקת - חפץ חיים ת, ח

הרב חיים סבתו

מלכים א, פרק א פסוקים יא-יד

וַיֹּאמֶר נָתַן אֶל־בֵּית־שֹׁבַע אִם־שְׁלֹמֹה לֵאמֹר הֲלוֹא שָׁמַעַתְּ כִּי מָלַךְ אֲדֹנָיָהוּ בְּוָחֲגִית וְאֲדֹנָיָהוּ דָּוִד לֹא יָדָע: (יב) וְעַתָּה לְכִי אִיעָצֶה נָא עֲצָה וּמַלְטֵי אֶת־נַפְשִׁי וְאֶת־נַפְשׁ בְּנֵה שְׁלֹמֹה: (יג) לָמָּה וּבָאִי וְאֶל־הַמֶּלֶךְ דָּוִד וְאָמַרְתְּ אֵלָיו הֲלֹא־אֲתָהּ אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ נִשְׁבַּעְתָּ לְאֶמְתְּךָ לֵאמֹר כִּי־שְׁלֹמֹה בְנֵה יִמְלֹךְ אַחֲרָי וְהוּא יֹשֵׁב עַל־כִּסְאִי וּמִדָּעַ מָלַךְ אֲדֹנָיָהוּ: (יד) הִנֵּה עוֹדָה מְדַבֶּרֶת שֵׁם עַם־הַמֶּלֶךְ וְאֲנִי אָבוֹא אַחֲרָיָה וּמְלֹאתִי אֶת־דַּבְרֵיָה:

ירושלמי פאה א א

רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן מותר לומר לשון הרע על בעלי המחלוקת ומה טעם (מלכים א א) ואני אבא אחריך ומלאתי את דברך.

חפץ חיים ת, ח

ח. ודע דמה שיש אומרים דמותר לספר לשון הרע על בעלי המחלוקת דוקא אם הוא רואה שעל ידי שיגלה לפני אנשים את גודל תרמיתם בזה הענין ויראו שאין הדין עמם מתוך זה תושבת המחלוקת אבל בלאו הכי אין שום חילוק בדבר. גם צריך לאלו הפרטים שאבאר. א) שהדברים שעל ידן הוסכם בדעתו שהם בעלי מחלוקת ידע מעצמו ולא יסמוך בזה על שמיעה מאחרים אם לא שנתברר לו שהוא אמת. ב) צריך שיכוין לתועלת הנ"ל ולא מצד שנאה. ג) אם באפשרותו להשקיט המריבה באופן אחר שלא יצטרך לדבר עליהם, כגון על ידי הוכחה וכיוצא בזה אסור לו לספר לשון הרע עליהם, אם לא שהוא ירא להוכיחם פן כשידעו בעלי המחלוקת מזה שאין דעתו עמהם יפרו עצתו ושוב לא יהיה לו עצה איך לתקן את הדבר, אך בענין כזה צריך שיקול הדעת גדול ולא ימהר להחליט הדבר בדעתו להטיל שם בעלי המחלוקת על צד אחד רק שיתבונן היטב על פי התורה מי הם בעלי המחלוקת. ואם אינו יכול לברר בדעתו הדין עם מי, שב ואל תעשה עדיף.